

SCHERTSODE & SPOTLOF

Verscheyden luy prysen verscheyden hanteringe,
Sommige wijsheyt, const, ofte goede leeringe,
Andere prysen vechten, stormen en schansen,
Het lof der sotheyt hoortmen oock verbreen,
Eenighe prysen een kercker of een blaeuwe scheen:
Comt hier en hoort het lof van dansen.¹

In de literatuurwetenschap staat het bekend als *paradoxaal encomium*: een ode aan personen en zaken die op het eerste zicht zulke lof niet verdienen. Een dergelijke schertsode gaat ironisch of zelfs sarcastisch in tegen gangbare opvattingen door iets of iemand onverwacht of onverdiend te roemen of prijzen in de vorm van een pseudo-lofrefde, lofdicht, 'geleerde' verhandeling of pseudo-dissertatie.

Het is "een retorisch genre dat uit de Klassieke Oudheid stamt, maar dat toen als een retorische oefening werd beschouwd, in feite als een literair niemendalletje of zelfs als flauwekul. Wie het toepaste, wilde in de eerste plaats zijn spitsvondigheid demonstreren en aasde daarmee op de bewondering, de verbazing en het applaus van zijn publiek, maar in feite had hij niets nuttigs te melden. Met zijn *Lof der Zotheid* heeft Erasmus het genre nieuw leven ingeblazen. Volgens hem waren werken die tot dit genre behoorden, geschikt om geleerden wat te ontspannen en bovendien voerden ze uiteindelijk tot serieuze zaken. In elk geval stak de lezer er heel wat meer van op dan van allerlei pedante geschriften. In het kielzog van Erasmus produceerde de Italiaanse humanist Ortensio Lando zijn *Paradossi* (1543), een boek dat in 1553 door Charles Estienne uit het Italiaans in het Frans werd vertaald. Toen was er geen houden meer aan: overal begonnen paradoxale encomia op te duiken waarin allerlei plagen der mensheid als prijzenswaardig werden voorgesteld, zoals luizen, doofheid, dood, gevangenschap, armoede, teleurgestelde liefde enz."²

Het genre had ook bijval in de Lage Landen van de 17de en 18de eeuw. Dat bewijst deze oogst Nederlandstalige schertsodes.³ Vaak gaat het om vertalingen uit het Latijn, zoals in de bundel *Veeler wonderens wonderbaarelijck lof* (1664), die ik als startpunt neem. Daarna volgt een lijst geschriften die thematisch is geordend; hierin zijn varianten op de *Lof der Zotheid* weggelaten.⁴ Ik heb ze natuurlijk niet allemaal nagelezen of ze wel voldoende 'scherts' bevatten, want ik ervoer dat bepaalde titels ironisch klinken maar toch 'serieuze' stof bespreken.⁵ Correcties en aanvullingen dus steeds welkom.⁶

---

¹ H.L. Spiegel, 'Het lof van dansen' in Roemer Visscher, *Brabbeling* (1614, p 211-217)

² Karel Bostoën, 'Robert Hennebo's lof van de jenever. Een Nederlandse eigenaardigheid?' in Remke Kruk & Sjeff Houppermans (red.), *Een vis in een fles raki. Literatuur en drank in verschillende culturen* (Amsterdam 2005) p 82

³ Bronnen: 'Ironische lofrefde' in *Wikipedia*; J.E. Verlaan & E.K. Grootes, 'Literaire aspecten van Suypstad' in Dirck Pietersz. Pers, *Suypstad of dronckaarts leven* (1628; editie Tjeenk Willink / Noorduijn, Culemborg 1978) p 61-77; Jan Bruggeman; 'Den Lof der Dronkenschap' in website Stichting Jacob Campo Weyerman <http://www.weyerman.nl/13577/voetnoot-76/>; Wim Daniëls & Arie Bras, 'De schertsode' in *Dakhazen en bretelpiano's: humor die geen pijn doet* (Unieboek-Spectrum, 2012).

⁴ Zie 'Nieuwe zotheid' <https://www.democritus.be/442359548>

⁵ Een paar voorbeelden: Gerrit Komrij, *Lof der simpelheid* (Amsterdam, Arbeiderspers, 1988); Paul Dijstelberge, *De lof der onleesbaarheid* (Leiden, De Ammoniet, 1997).

⁶ democritus.minor@gmail.com

Veeler wonderens wonderbaareljck lof (Amsterdam, Samuel Imbrechts & Adam Sneewater, 1664)

Behelsende het lof van het hatelick podagra. Het lijf-bergende zwemmen. Dat gruwelick groot beest den oliphant. Dat verachtelicke slijck. Die mensch-lievende Luys. Dat moeyelicke zwijgen. Dat hert-kittelende lacchen. Die plaeghlicke derden-daeghse-koorts. De stantreckelicke bruyloft. De nyverige mier. Dien alder-treffelicksten uyl. Dien alder-zedestichtelicksten ezel.

[Deel 2 en 3 verschenen met een aparte titel; alle drie te vinden in Google books.]

Deel 1:

Bilibaldus Pirckhaimerus, *Apologie, of verantwoordingh van 't podagra* (p 1-38)

Willibald Pirckheimer (1470-1530), Duitse jurist en humanist, schreef *Apologia seu podagrae laus*, (1522)

Hieronymus Cardanus, *Lof voor 't podagra* (p 38-60)

Girolamo Cardano (1501-1576), een Italiaanse arts, schreef *Podagrae Encomium* (1562); zonder vermelding is de vertaling grotendeels overgenomen van Johan van Beverwijck: *De lof der Gichte, uit het Latijn van H. Cardanus* (in *Schat der ongesontheydt, ofte Genees-konste van de siekten*, 1651)

Caelius Calcagninus, *'t Lof des vloos* (p 60-70)

Celio Calcagnini (1479-1541), Italiaans humanist en wetenschapper, schreef *Encomium pulicis* (1519)

Nicolaus Wynmannus, *T'Samenspraeck, van de kunst te swemmen* (p 71-137)

Nicolaus Wynmann (1510-1550), Zwitserse humanist en filoloog, schreef *Colymbetes, sive de arte natandi, dialogus* (1538)

Justus Lipsius, *'t Lof van den Olyphant* (p 138-163)

Joost Lips of Justus Lipsius (1547-1606), Vlaamse humanist, schreef *Laus elephantis* (1582), opgenomen in *Epistolarum selectarum* (1586); verschillend van de vertaling door Jos Notheus: *Historie vanden Elephant* (Den Haag, Aert Deuris, 1621)

M. Anthonius Majoraggius, *Lof van het slyck* (p 164-202)

Marcantonio Majoragio (1514-1555), Italiaans filosoof en taalkundige, schreef *Luti encomium* (1566)

Daniel Heynsius, *'t Lof der luysen* (p 203-213)

Daniël Heyns (1580-1655), Nederlands humanist, schreef *Laus pediculi* (1612; zie uitgave onder redactie van René Veenman; Voorthuizen 2000).

Ulysses Aldrovandus, *'t Lof van den swaen* (p 213-221)

Ulisse Aldrovandi (1522-1605), Italiaans natuurwetenschapper, schreef *Encomium cycni* (1599)

Deel 2: **Harpocrates, ofte den swygaert. Eerstelijck by een vergadert in 't Latijn, door Hippolytus a Collibus; ende nu uyt het Latijn vertaelt door Christiaen Poelhuys** (Amsterdam, Samuel Imbrechts & Adam Sneewater, 1664)

Hippolytus a Collibus, *Harpocrates ofte recht te swijgen* (p 5-91)

Hippolytus a Collibus (1561-1612), Zwitsers jurist, schreef *Harpocrates, sive de recta silentii ratione* (1603)

Caelius Calcagninus, *Beschryvinge der stilswygentheyt* (p 92-106)

Celio Calcagnini (1479-1541), Italiaans humanist, schreef *Descriptio silentii* (1544)

J. Staats, *Toegift op Herpocrates, ofte den swygaert* (p 107-108)

J. Staatsz., vrij onbekend Nederlands dichter uit 17de eeuw; dit gedicht gedateerd 1664

Erycius Petreamis, *Vasten-avonts praatje, van Democritus, of den lach* (p 109-127)

Eric de Put of Erycius Puteanus (1574-1646), Nederlands humanist, schreef *Democritus, sive de risu* (1611)

Guiljelmus Menapius Insulanis, *Lof van de derden-daagse-koortse* (p 128-185)

Wilhelm von Grevenbroich of Guilielmus Insulanus Menapius (+1556), Duitse humanist en medicus, schreef *Encomium febris quartanae* (1542); de vertaler (Christiaen Poelhuys) heeft de tekst bewerkt tot een 'derdedaagse koorts'!

Markus Zuerius Boxhorn, *Bruylofs-praatje* (p 186-206)

Marcus Zuerius van Boxhorn (1612-1653), Nederlands taalkundige, schreef *Allocutio nuptialis* (1641)

Philip Melanthon, *Der mieren lof* (p 207-232)

Philipp Melanchthon (1497-1560), Duits filosoof en theoloog; het wordt betwijfeld of hij de auteur is van *Laus formicae* (pas gepubliceerd in 1666)

Deel 3: *Het waare lof des uyls, aan alle haare ingeschreeve uylagtige heeren, en liefhebbers. Door Koertje Juyle ... en Het waare lof des ezels. Door Joannes Passeraat* (Amsterdam, Samuel Imbrechts & Adam Sneewater, 1664)

Koertje Juyle, *Het waare lof des uyls* (p 1-208)

Conradus Goddaeus (1612-1658), Nederlands predikant; schreef onder pseudoniem Curtius Jael *Laus ululae* (1642)

Jean Passerat, *Loff van den eezel* (p 209-227)

Johannes Passeratius (1534-1602), Franse dichter en humanist, schreef *Encomium asini* (1606)

Noot: Verschillende van de vermelde Latijnse oden zijn opgenomen in *Dissertationum ludicrarum et amoenitatum scriptores varii* (Leiden 1638) & *Admiranda rerum admirabilium encomia* (Nijmegen 1666). In deel 2 wordt Christiaan Poelhuys als vertaler vermeld. Mogelijk gaat het om Christianus Poelhuys die in 1646 aan de universiteit van Utrecht bij Henricus Regius promoveerde tot doctor in de geneeskunde. Hij droeg het proefschrift op aan zijn vader, een koopman in Amsterdam (*Medicatio mulieris pleuriticæ*. Utrecht, Johannes à Noortdyck, 1646).

SCHERTSODEN thematisch geordend

Armoede

- Gerbrand Adriaenszoon Bredero, 'Lof van de armoede' (1614) in *Nederduytsche poëmata, als oock het lof van rijckdom en armoede* (Amsterdam, van der Plasse, 1638) < Google books

Belgische zeemacht

- Willem Hendrik Warnsinck, 'De lof der Belgische zeemagt' in *Almanak voor Hollandsche blijgeestigen, voor het jaar 1833* (Amsterdam, Brest van Kempen, 1833 p 167-170) <Google books

Beton

- Driek van Wissen, 'Ode aan het beton' in *Onverwoestbaar mooi – Verzamelde gedichten* (Amsterdam, Nijgh & van Ditmar, 2003)

Beurs & financiële speculatie

- Jacob van Oosterwijk Bruijn, 'Den rijdende gaarkeuken van den Burggraaf de Botherel te Parijs' in *De boertige zangster: nieuwe verzameling van dichtstukjes* (Amsterdam, G.J.A. Beijerinck, 1837 p 53-61) <Google books

Beuzelarij

- Anoniem, 'Lofreden ter eere van den geest van beuzelaary' in *De denker, eerste deel* (Amsterdam, K. van Tongerlo & F. Houttuin, 1764; p 393-400); <Google books
- Anoniem, 'Het nut der beuzelingen' in *De menschenvriend – Eerste deel* (Amsterdam, Martinus de Bruyn, 1788; p 266-272 & 313-320) <Google books

Boekendiefstal

- Dimitri Verhulst, *Boekendiefstal is een zegen voor de middenstand* (Amsterdam, Contact, 2005)

Brillenslijper

- Anoniem, 'De brillenslijper' in *Dichtlievende uitspanningen voor vriendschap, vreugde en vaderland, van het gezelschap het zoontje van Democriet* (Haarlem, J. Goteling Vinnis, 1826 p 78-82) <Google books

Crinoline – hoepelrok

- Diederic Jacob den Beer Poortugael, 'De crinoline verdedigd' in *Almanak voor Hollandsche blijgeestigen, voor het jaar 1861* (Schoonhoven, S.E. van Nooten, 1860 p 149-155) <Google books

Dansen

- Hendrik Laurenszoon Spiegel, 'Het lof van dansen' in Roemer Visscher, *Brabbeling* (1614, p 211-217) https://www.dbnl.org/tekst/viss004brab02_01/viss004brab02_01_0038.php

Dieren

- Aap: Anoniem, 'Apen-lof' in *De Tijdspiegel* 1846, 3 p 355-361 https://www.dbnl.org/tekst/tij008184601_01/tij008184601_01_0063.php
- Ezel:
  - Jean Passerat, 'Loff van den ezel', in *Veeler wonderens* (1664) <zie boven
  - Willem van Haren, 'Lof der ezels, of lauwerkroon gevlochten om het hoofd van Midas zoonen' in *Tweede vervolg of derde stuk der uitmuntende gedigten* (Amsterdam, A. Olofson, 1742, p 86-91) <Google books
  - Godefridus Bouvaert, 'Lof van den ezel' in *Comptoir almanach voor't schrickel-jaar ... M.D.CC.LXXVI* (Antwerpen, P.-J. Parys, 1776)
  - Anoniem, 'Lof van den ezel' in *Almanak, voor de beschaafde jeugd. Voor het jaar 1800* (Amsterdam, weduwe Jan Doll, 1800 p 78-83) <https://resolver.kb.nl/resolve?urn=dpo:3072:mpeg21>
  - Jan Antoon Frans Pauwels, 'Ezels-lof' in *Het nuttig en genoegelyk tyd-verdryf, of geestryke punt-dichten... Derde deel. Behelzende de boertige zin-greepen tot vermaek* (Antwerpen, J.P. de Cort, 1807 p 193) <Google books
  - Johannes Immerzeel, 'Lof van den ezel' in *Voor opgeruimden van geest* (Rotterdam, 1813, p 42-44) <Google books
  - Anoniem, 'De geschiedenis van den ezel' in *Momus en satyr: jaarboekje voor 1842* (Gorinchem, A. van der Mast, 1841 p 85-111) <Google books
  - Prudens Van Duyse, 'De ezel' in *Vrolijkheid – Poëzy* (Leeuwarden, van Meursinge, 1853 p 69-73) <Google books
- Luis:
  - Daniel Heynsius, 't *Lof der luysen* (Dordrecht 1644; *Laus pediculi. Lof van de luis*, editie Florivallis, Voorthuizen 2000); ook in *Veeler wonderens* (1664) <zie boven
  - Jacob De Clerck, 'Klacht-dicht op de doodt van een luys' in *Eerlyck tydt-verdryf* (Brussel, Jan Mommaert, 1652). <Google books
  - Jacobus de Ruyter, 'Den lof van een luys' in *Het aengenaem lysterken, kluchtigh en bevalligh singende veel nieuwe en noyt meer van te vooren ghedruckte liedekens* (Brugge, Andreas Wydts, 1725, p 35-36) <Google books
- Mier: Philip Melanthon, 'Der mieren lof', in *Veeler wonderens* (1664) <zie boven
- Paardrijden: Justus van Effen, 'Lof der Hartdravery' in *De Hollandsche Spectator* (1732; editie Astraea, Leiden 1998); https://www.dbnl.org/tekst/effe001holl02_01/effe001holl02_01_0029.php
- Schoothond: Gottlieb Wilhelm Rabener, 'Lofschrift op Amourette, een schoothondje' in *Verzameling van hekelschriften – Eerste deel* (Amsterdam, Pieter Meyer, 1763 p 59-72) < Google books
- Uil: Conradus Goddaeus, 'Het waare lof des uyls' in *Veeler wonderens* (1664) <zie boven
- Vlieg: Lucianus Samosatensis, 'Lof der vliegen' in *Alle de werken van Lucianus den Samosatenser* (Amsterdam, Johannes ten Hoorn, 1679; deel 1 p 528-533 <Google books
- Vlo:
  - Caelius Calcagninus, 't Lof des vloos', in *Veeler wonderens* (1664) <zie boven

- Lambertus Fredericus Johannes Hassels, 'De vloot' in *Mensch en dier* (Amsterdam, L.F.J. Hassels, 1864) p 11-14 <Google books
- J. Sasse, 'Het nut der vlooiën' in *Almanak voor Hollandsche blijgeestigen, voor het jaar 1877* (Schoonhoven, S.E. van Nooten, 1876) p 35-36 <Google books

Domheid

- Hendrikus I. van Berkum, *Lof der domheid - In drie zangen* (Groningen, M. Smit, 1835) <Google books
- L. Lammers, 'Ode aan de domheid' in *Almanak voor Hollandsche blijgeestigen, voor het schrikkeljaar 1860* (Schoonhoven, S.E. van Nooten, 1859) p 120-122 <Google books
- Jan Jacob Antonie Goeverneur, 'Lof der domheid' in *De dichtwerken* (Amsterdam, Amsterdamsche Courant, 1882 deel 2 p 184) <Google books

Drank & dronkenschap

- Jonker Jan vander Noot, 'Hymne van Gambrinus, vinder van d'mout te maken, en bier te brouwen' (1584-1585) in *Poeticsche Werken* (editie Willemsfonds Gent, 1975, 2 p 217-219) https://www.dbnl.org/tekst/noot001wwat01_01/colofon.php
- Anoniem, 'Van Bacchus alder dronckaerts Godt' in *Veelderhande geneuchlijke dichten, tafelspelen ende refereynen* (Antwerpen, Jan van Ghelen, 1600). <Google books
- Daniël Heinsius, *Hymnus of lofsanck van Bacchus* (1616; editie Tjeenk Willink, Zwolle 1965) https://www.dbnl.org/tekst/hein001lphr01_01/hein001lphr01_01_0004.php
- Dirck Pietersz. Pers, *Suyt-stad of dronckaerts leven* (1628; editie Tjeenk Willink / Noorduijn, Culemborg 1978) https://www.dbnl.org/tekst/pers001jeve01_01/colofon.php
- H. Rulant, *Satyra of schimpdicht. Prijsende den Godt Bacchus, of 't droncken drincken* (Amsterdam, Cornelis Willemsz Blaeu-laken, 1632). <Google books
- Jacob De Clerck, 'Bacchus beeldt, oft den smaedt, ende den lof van den wijn' in *Eerlyck tydt-verdryf* (Brussel, Jan Mommaert, 1652). <Google books
- Laurens van Elstland, [Lofzang op de brandewijn] in *Jan onder de deecken* (Batavia, 1690); zie editie van Karel Bostoën, Marja Geesink & Mary Zijlstra (Leiden, KITLV Uitgeverij, 2005, p 95-97). https://www.dbnl.org/tekst/elst004jano01_01/colofon.php
- Jan van Elstland, [Lofzang op de brandewijn] 'Negende tooneel' in *Dronke Brechtje: kluchtspel* (Haarlem, Weduwe H. van Hulkenroy, 1704-1724?). <Google books
- [Albert Henri de Sallengre], *Bagchus op zijn' troon of de nuttigheid des wyns* (Leiden, Johan Arnold Langerak & Den Haag, Paul van der Pette, 1715). <Google books
- Robert Hennebo, *De lof der jenever* (Amsterdam, Hendrik van Monnem, 1718) <Google books
- Philippus Jongheryx, 'Lof-cracht ende uytwercksels van den Wyn' in *Kint-baerenden man* (Brugge, Jacobus Beernaerts, 1723) https://www.dbnl.org/tekst/jong086kint01_01/jong086kint01_01_0010.php
- Jacobus de Ruyter, 'Lof-cracht, en profijt van den wijn' in *Het aengenaem lysterken, kluchtigh en bevalligh singende veel nieuwe en noyt meer van te vooren ghedruckte liedekens* (Brugge, Andreas Wydts, 1725, p 7-8) <Google books
- Jacob Campo Weyerman, 'Den lof der dronkenschap' in *Den Echo des Weerelds* (1727, deel 2 afl. 31-32); https://www.dbnl.org/tekst/weye002echo02_01/colofon.php
- Johann Valentin Neiner, 'Van de lof der rodige en koperige neuzen' in *De nieuw-gesorteerde uitdragerswinkel der tegenwoordige waereld* (Amsterdam, Erven J. Ratelband, 1735); <http://oudegrappen.simplesite.com/441014705>
- (Franciscus Lievens Kersteman), 'Bedenkingen over de nuttigheid der wyndranken' in *Triumph-zaal, van astrologische voorzeggingen* (Arnhem etc., Johan Hendrik Moeleman etc., 1787, p 339-342) <Google books
- Don Jan F.M., *Sermoon over de dronkaards en het dronken drinken: waar in den auteur het vóór en teegen der dronkenschap op een klugtige wyze behandeld* (Amsterdam, Erve de Wed. Jacobus van Egmont, einde 18e eeuw)

- J.-B. Tripolie, 'Lof-reden van den Uytzet' [Uytzet = oud Gents biermerk] in *Ouden almanach voor 1819, of Gemetamorposeerden guychelaer* (Gent, J. Snoeck-Ducaju, 1818 p 13-16). <Google books

Dubbelzinnigheid & woordspeling

- Mopsus Woordsslyper, 'Zedig verweerschrift voor de woordspeeling' in Richard Steele, *De Guardian of de Britsche zedenmeester – eerste deel* (Rotterdam, Jan Daniel Beman & Amsterdam, Balthazar Lakeman, 1730 p 296-308) <Google books

Eigenliefde

- Pieter de La Rue, 'Eigenliefde, gezelline der menschlyke deugden' in *Dichtlievende tydkortingen* (Leiden, Samuel Luchtmans, 1728 p 206-214) <Google books
- Richard Steele, 'Eigenwaan spottelyk verdedigt' in *De Guardian of de Britsche zedenmeester – Eerste deel* (Rotterdam, Jan Daniel Beman / Amsterdam, Balthazar Lakeman, 1730, p 93-102) <Google books
- Benjamin Trakranen, 'De lof der eigenliefde' in *Kleine dichterlijke handschriften – Vijfde deel* (Amsterdam, Schalekamp & Van de Grampel, 1825, p 355) <Google books
- Hajo Albert Spandaw, 'Lof der eigenliefde' in *Gedichten – Tweede deel* (Groningen, J. Oomkens, 1837, p 3-13) <Google books
- Diederic Jacob Beer Poortugael, 'De lof der eigenliefde' in *Gedichten* (Leiden, H.W. Hazenberg, 1838, p 51-58) <Google books

Galg

- Jean Paul Richter, 'Uit een sermoen, onder de galg gehouden' in *Gedachten van Jean Paul* (Rotterdam, J. Immerzeel, 1820 p 138-145) <Google books
- Jean Paul Richter, 'Rede van een' minister aan de galg over 't nut van 't hangen' in *Humor uit Jean Paul's nagelaten werken* (Groningen, W. van Boekeren, 1855 p 78-79) <Google books

Geld & rijkdom

- G.A. Bredero, 'Lof van de rijckdom' (1613) in *Nederduytsche poëmata, als oock het lof van rijckdom en armoede* (Amsterdam, van der Plasse, 1638) <Google books
- Dirck Volckertszoon Coornhert, 'Lofsang van't gout' in *Wercken III. Deel* (Amsterdam, Colom, 1630, p 517) <Google books
- Jeremias de Decker, *Lof der geldsucht* (Amsterdam, 1667) <Google books
https://www.dbnl.org/tekst/deck001lofd02_01/deck001lofd02_01.pdf
- Jacob van Lennep 'Geld is de beste vriend' in *Poëtische werken* (Den Haag, Nijhoff, 1872; deel 2 p 42) <Google books

Geleerde vrouwen

- Anoniem, 'Tot lof der geleerde vrouwen' in *Nieuwen Amsterdamschen leugenaer of gemetamorpheerden guychelaer* (Amsterdam, 1620 p 20) <Google books

Gelukwensen

- Gottlieb Wilhelm Rabener, 'De epistilis gratulatoriis, of, om klaarder te spreken: van de voortreflykheid van het gelukwenschryven naar den nieuwsten smaak' in *Verzameling van hekelschriften – Tweede deel* (Amsterdam, Pieter Meyer, 1765 p 111-136) <Google books

Gevangenis

- Dirck Volckertszoon Coornhert, 'Lof vande gevangenis' in *Wercken III. Deel* (Amsterdam, Colom, 1630, p 518) <Google books

Gezelligheid

- Mattheus de Ruuscher, 'Lof der gezelligheid' in *Dichtlievende verlustigingen, bestaende in veld- en stroomzangen, mengel- lof- en hekeldichten en toneel-poezy* (Leiden, Cornelis van Hoogeveen, 1762, p 61-64) <Google books

Hoepelrok

- W. Platt, 'Vier-en veertigste brief' in *Brieven van een geneesheer aan eene jonge moeder* (Zierikzee, Ochtman, 1860, p 224-229) <Google books

Jaloezie

- Remco Campert, 'Jaloezie' in *Dichter* (Amsterdam, De Bezige Bij, 1995)

Jicht

- Wilibald Pirckheimer, 'Apologie, of verantwoordingh van 't podagra' in *Veeler wonderens* (1664) <zie boven
- Hieronymus Cardanus, 'Lof der Gichte' in Johan van Beverwijck, *Schat der ongesontheyt, ofte Genees-konste van de siekten* (Tweede deel; Dordrecht, Jacob Braat, 1650) <Google books
- Hieronymus Cardanus, 'Lof voor 't podagra' in *Veeler wonderens* (1664) <zie boven
- Lucianus Samosatensis, 'Treurspelig voet-euvel, of podagra' in *Alle de werken van Lucianus den Samosatenser* (Amsterdam, Johannes ten Hoorn, 1679; deel 2 p 681-700) <Google books
- Anoniem, 'Verantwoording of lof van de podagra' in *Zinryk en Schertzend Woordenboek* (Amsterdam, S.J. Baalde, 1760; deel 2 p 249-272) <Google books
- Anoniem, *Den lof van het flerezyn*, waer in bewesen wort, hoe treffelyck, hoe redelyck, en hoe nootsaekelyck het selve is. Gedicht en gezongen door eenen van het broederschap (18de eeuw; Erfgoedbibliotheek Brugge, KULeuven); *Clacht, en acht-zanck van het haetelyck, en het baetelyck flerezyn*, ghedicht en ghezonghen door eenen van het broederschap (Universiteitsbibliotheek Antwerpen, Gent & Nijmegen) <Google books
- Edmond Willem van Dam van Isselt, *Zendbrief aan mijne medebroeders in het Gilde van Flerecijn* (Den Haag, L.J. Verhoeven, 1855) <Google books

Kaalhoofden

- Elias Herckmans, *Encomium calvitii ofte Lof der kael-koppen* (Amsterdam, Jacob Pietersz Wachter, 1635) <Google books

Kanon

- Frans Donaet Van Daele, 'T beste deel van kanon is kan' in *Tyd-verdryf* (1806 nr 31 p 2-5) <Google books

Kappers

- Anoniem, 'Verdediging der hair-kappers' in *De vaderlander – eerste deel* (Amsterdam, Erven F. Houttuyn, 1776 p 33-40) <Google books

Kat, likkend

- Anoniem, 'Het gedrag der kat, in 't likken van den kandelaar, geregtvaardigd, en ter navolging aangepreezen" in *De Denker, zevende deel* (Amsterdam, F. Houttuyn, 1770; p 17-24) <Google books

Katholicisme

- Gerrit Komrij, 'Over het nut van het catholicisme' in *Verzonken boeken* (Amsterdam, De Arbeiderspers, 1986; p 208-209) < https://www.dbnl.org/tekst/komr001verz01_01/index.php

Kermis

- Anoniem, 'Lofrede voor de kermessen' in *De Denker, zevende deel* (Amsterdam, F. Houttuyn, 1770; p 337-344) <Google books

Keukenstoel

- Leo Herberghs, 'Ode aan de keukenstoel' in *Portret van een landschap* (Leiden, Plantage, 1998) <http://www.pietpaaltjens.nl/gedichtenoveretenendrinken.htm>

Koffie drinken

- Pieter Nieuwland, 'De les in koffijdrinken' in *Nagelaten gedichten* (Haarlem, A. Loosjes, 1797 p 47-50) <Google books

Koffiekan

- Guido Gezelle, 'Kan, caffékan, wat zijt gij weerd geprezen' in *Rond den Heerd* (1867 p 383); in *Verzameld dichtwerk* (De Nederlandsche Boekhandel 1991, Deel 8, p 311) https://www.dbnl.org/tekst/gez006198101_01/gez006198101_01_0006.php

Koorts

- Guilielmus Menapius Insulanis, 'Lof van de derden-daagse-koortse' in *Veeler wonderens* (1664); ['derdedaagse koorts' verwijst naar goedaardige vorm van malaria] <zie boven

Kruiwagens

- Anoniem, 'De kruiwagens' in *Dichtlievende uitspanningen voor vriendschap, vreugde en vaderland, van het gezelschap het zoontje van Democriet* (Haarlem, J. Goteling Vinnis, 1826 p 103-105) <Google books

Kwaadspreken / Laster

- Anoniem, 'Loffspraak over het nut der kwaadsprekendheid' in *De philanthrope of menschenvriend, zesde deel* (Amsterdam, K. van Tongerlo & F. Houttuin, 1762, p 201-208) <Google books
- Gottlieb Wilhelm Rabener, 'Bewys dat de begeerte om kwaad te spreken van anderen, uit hoogmoed noch boosheid des harten, maar uit eene waare menschlievendheid voortkomt' in *Verzameling van hekelschriften – Tweede deel* (Amsterdam, Pieter Meyer, 1765 p 179-210) <Google books
- Johannes Nomsz, 'Namelooze lasterschriften zeer geoorloofd, en de schryvers daarvan geen schaamteloze lieden' in *Mengelwerken* (Amsterdam, Erven David Klippink, 1782 p 173-182) <Google books
- Anoniem, 'Lofrede over de kwaadsprekendheid' in *De menschenvriend – Eerste deel* (Amsterdam, Martinus de Bruyn, 1788; p 385-392) <Google books
- [Augustus Sterk], 'Lof van den laster' in *De nieuwe Nederlandsche Spectator* (Haarlem, A. Loosjes, 1788 p 105-110) <Google books
- Abraham Louis Barbaz, *Lof der kwaadsprekendheid: boertig dichtstuk* (Amsterdam, Willem van Vliet, 1808); <Google books

Kwade mannen

- Gottlieb Wilhelm Rabener, 'Lofschrift ter eere van kwaade mannen' in *Verzameling van hekelschriften – Eerste deel* (Amsterdam, Pieter Meyer, 1763 p 103-110) <Google books

Kwakzalver

- Salomon van Rusting, 'De quacksalver op de markt' in *De vol-geestige werken* (Amsterdam, Jan ten Hoorn, 1685 p 105-114) <Google books

Lelijke vrijers

- Petrus Suetmans & Eustachius de Meyer, 'Lof-liedeken van eenen hofschen vryer, over de schoonheydt van syn smoddighe vryster' & 'Lof van een iongh-vrouw, over haeren

plompen vryer' in *Het Brussels moeselken* (Brussel, Gielis Stryckwant, 1659 p 193-202)
https://www.dbnl.org/tekst/suet001brus01_01/suet001brus01_01_0071.php

Liegen

- Jacob Campo Weyerman, 'Een verhoog over de leugen' in *De vrolyke tuchtheer* (Amsterdam, 1729 p 89-91) <Google books
- Anoniem, 'Over de voortreffelykheid van het liegen' in *De filosoof, vierde deel* (Amsterdam, P. Meyer & K. van Tongerlo, 1769 p 9-16) <Google books

Luiheid

- Anoniem, 'Lofreden der luiheid' in *De onderzoeker* (Amsterdam, Gerrit de Groot, 1769 p 65-72) <Google books
- Anoniem, 'De lof der luiheid' in *Verzameling van ernstige en boertige heekelschriften-Vierde stuk* (Amsterdam, J. Kok, 1772 p 99-113) <Google books
- Anoniem, 'Lofrede over de luiheid' in *De menschevriend – Derde deel* (Amsterdam, Martinus de Bruyn, 1790 p 210-216) <Google books
- Gerrit Brender à Brandis, 'De lof der luiheid' in *Werken van het Amsteldamsch dicht- en letteroefenend genootschap*, (Amsterdam, M. de Bruyn, 1790 p 237-248) <Google books
- Johannes [Ida Bonten], 'De lof der luiheid' in *Vierentwintig schaduwbeelden: luimige dichtstukjes* (Breda, J.F.C. de Graauw, 1853 p 67-68) <Google books
- Johan van den Bosch, 'Lof der luiheid' in *Almanak voor Hollandsche blijgeestigen, voor het jaar 1880* (Schoonhoven, S.E. van Nooten, 1879 p 90-93) <Google books
- Louis Couperus, 'De lof der luiheid' in *Groot Nederland*, jaargang 8 (Amsterdam, Van Holkema & Warendorf, 1910 p 129-156)
https://www.dbnl.org/tekst/gro002191001_01/gro002191001_01_0011.php
- Paul Lafargue, *Het recht op luiheid* (Amsterdam, J. Emmering, 1916)
<https://www.marxists.org/nederlands/lafargue/1883/1883luiheid.htm>
- Lode Baekelmans, 'Lof der luiheid' in *Piccolo*, 13 juni 1925; ook in *De ongerepte heide – Zomerverhaal* (Amsterdam, P.N. van Kampen, 1926 p 50-63)
- Kurt Kusenberg e.a., *Lof der luiheid. Handboek voor managers... en voor hen, die dat niet wenssen te worden* (Laren, Andries Blitz/Antwerpen, Internationale Pers, 1960)
- Clément Pansaers, *Apologie van de luiheid* (Nijmegen, Vantilt, 2000)
- Tom Hodgkinson, *Lof der luiheid: wenken voor de beoefenaar* (Amsterdam, De Bezige Bij, 2004)

Neuspeuteren

- Roland Flicket, *Haal meer uit uw neus. De kunst van het peuteren* (Amsterdam, Nijgh & van Ditmar, 1996)

Nietigheid

- Oude Heer Smits (= Mark Prager Lindo), 'Over de belangrykheid van de nietigheid' in *Brieven en uitboezemingen* (Arnhem, D.A. Thieme, 1853; p 86-92) <Google books

Niets

- [Louis Coquelet], *Lof van Niet, opgedragen aan Niemand* (Den Haag, Bernardus vander Cloese, 1736) <Google books
- Anoniem, 'Redevoering over de voortreffelykheid van niets' in *De denker, tweede deel* (Amsterdam, K. van Tongerlo & F. Houttuin, 1765; p 49-56); <Google books
- 'Iets over niets' in *Almanak Asmodée* (Amsterdam, Mulder II, 1858; p 72-74) <Google books

Nijd

- Petrus Johannes Kasteleijn, 'Hulde aan den nijd' in *Oorsprongelijke dichtwerken* (Amsterdam, Schalekamp, 1783; deel 2 p 127-128) <Google books

Onderdeur

- Jan Baptist van Rijswijck, 'De lof der onderdeur' in *Muzen-album. Letterkundig jaarboekje, voor 1846* (Antwerpen, Karel Oberts, 1845 p 37-44) <Google books

Onenigheid

- 'Het lof der oneenigheid' in [Joseph Crispeel], *De snelziende Lynceus. Berispende, op een vrolyke wyze de gebreken dezer eeuw. Tweede deel, eerste stuk* (Amsterdam, Gerrit de Groot, 1749; p 6-8) <Google books

Onwetendheid

- Jacob Loveringh, 'De lof der onwetendheid' in *De ontmaskerde waereld, in rym en onrym* (Amsterdam, J. Loveringh, 1738 p 1-47) <Google books
- Anoniem, 'Nut der onweetenheid' in *De vaderlander – vierde deel* (Amsterdam, Erven F. Houttuyn, 1779 p 145-152) <Google books

Pannelikken

- Lucianus Samosatensis, 'Pannelekker of de konst van 't pannelekker' in *Alle de werken van Lucianus den Samosatenser* (Amsterdam, Johannes ten Hoorn, 1679; deel 2 p 635-661) <Google books

Papier

- Anoniem, 'Een papierverkooper' in *Almanak voor Hollandsche blijgeestigen, tweede jaargang* (Alkmaar, J.A.M.W. le Sage ten Broek, 1832 p 126) <Google books
- J.C. Kreukniet, 'Het papier. Lofdicht op de invullingsbiljetten der volkstelling van 1850' in *Almanak voor Hollandsche blijgeestigen* (Schoonhoven, S.E. van Nooten, 1852 p 136-139) <Google books

Pekelharing

- Jacob Westerbaen, 't Lof van den pekelharingh' in *Minnedichten. Op nieuws vermeerderd, ende sommige te vooren noyt ghedruckt* (Haarlem, Hans Passchiers van Wesbusch, 1633)
https://www.dbnl.org/tekst/west001gedi05_01/west001gedi05_01_0016.php?q=pekelharing#hl1

Pijp

- Jan Jacob Antonie Goeverneur, 'Aan mijne verloren pijp' in *De dichtwerken* (Amsterdam, Amsterdamsche Courant, 1882 deel 1 p 36-39) <Google books

Praatzucht

- Anoniem, 'De praatagtigheid en snapzugt der vrouwen verdedigd' in *Vaderlandsche letter-oefeningen - Mengelwerk*, 1786 p 31-36; <Google books
- Hendrik Tollens, *Gierigheid en praatzucht, blyspel in één bedryf* (Amsterdam, Pieter Johannes Uylenbroek, 1801) <Google books
- Cornelis Loots, 'De praatzucht' in *Nagelaten gedichten* (Amsterdam, Allart & Van der Made, 1856 p 279-283) <Google books

Pruiken

- Otto Christiaan Frederik Hoffham, 'Het genootschap der pruiken' in *De Kosmopoliet, of Waereldburger* (Amsterdam, David Klippink, 1777; deel 2 p 177-184) <Google books
- Petrus Johannes Kasteleijn, 'De lof der groote pruiken' in *Oorspronkelijke dichtwerken* (Amsterdam, M.Schalekamp, 1783, deel 2 p 14-16) <Google books
- [Jean Marie Deguerle], *De lof der pruiken. Met historische aantekeningen* (Amsterdam, Gerbrand Roos, 1800) <Google books

- Bruno Daalberg, 'Over de paruiken' in *De Prullemand en Apollo, in vyftien comische vertoogen* (Den Haag, J. Immerzeel, 1805 p 89-99) <Google books
- Jacob Andries Weiland, 'Geschied- oudheid- staatkundige en wijsgeerige redevoering over de pruiken' in *Scribleriana* (Amsterdam-Rotterdam, Immerzeel, 1811 p 1-57) <Google books
- Jan Baptist Van Rijswijck, 'Lof der pruik' in *Volledige dichtwerken* (Antwerpen, J.E.Buschmann, 1871 p 206-211) <Google books

Prulschriften

- Anoniem, 'Verdediging der prulschryvery' in *De Onderzoeker – 1. Deel* (Amsterdam, Gerrit de Groot, 1769 p 201-208) <Google books

Regen

- Anoniem, 'Lof van den regen' in *Humoristisch album. Weekblad aan scherts en luim gewijd – 35ste jaargang* (Rotterdam, Van Nijgh & van Ditmar, 1887; p 279) <Google books

Reuma

- Johan C.P. Alberts, 'Ave rheuma!' in *Feestelijke ommegang: bloemlezing uit het leven van een 20ste eeuw – Deel V* (Den Haag, Luctor et Emergo, 1927; Amsterdam, De Beuk, 1960)

Roken / tabak

- [Suygherius Roockaert], 'Toebackologhie. Waer inne begrepen wordt die deuchden vanden toeback' in *Nieuwe Tijdinghen*, 1629 (speciaalnummer nieuwjaar) <
https://nl.wikisource.org/wiki/Nieuwe_Tijdinghen/1629_000
- Jakobus Rosseau, 'Lof van de tabak' in *Het vermakelyke minne-spel, of toneel der liefde* (Amsterdam, Weduwe Jacobus van Egmont, ca. 1730 p 106-108) <
https://www.dbnl.org/tekst/ross006verm01_01/ross006verm01_01_0058.php?q=tabak#hl1
- Jan van Hoven, *Lof der tabak* (Den Haag, Cornelis van Zanten, 1733) <Google books
- Anoniem, 'Een nieuw vermakelyk lied op den lof van de tabak' in *De Schiedamse jeneverstoker* (Amsterdam, J. van Egmont, ca. 1737 p 32-34) <
https://dbnl.org/tekst/_sch025schi02_01/_sch025schi02_01_0016.php
- Gerrit Manheer, 'Lof van de tabak' in *Kransje van letter-bloempjes, voor Neerlandsch jufferschap* (Dordrecht, N. van Eysden, 1790 p 50-52) <
https://www.dbnl.org/tekst/manh002kran01_01/manh002kran01_01_0130.php
- Anoniem, *De lof der toubacq* (1755; Kalmthout, De Carbolineum Pers, 2012)
- Lode Baekelmans, 'Lof van de tabak' in *Studio-Magazine Kunstleven*, 1926; *Lof van zee, mensch en tabak - nieuwe aanteekeningen van een boekenwurm* (Antwerpen, Lectura, 1939 p 71-94)

Schijnheiligheid

- Anoniem, 'De lof van schijnheiligheid' in *Den lachenden Apoll'* (Amsterdam, 1670 p 178-186) <Google books
- [Hendrik Kretzer], 'De lof der schijnheiligheid' in *Braga: dichterlijke mengelingen* (Utrecht, Post Uiterweer, 1853 p 15-16) <Google books

Slapen

- Anoniem, 'Eene lofreden van 't slaapen' in *De Onderzoeker – 2. Deel* (Amsterdam, Gerrit de Groot, 1770 p 185-192) <Google books

Slijk

- Marcus Anthonius Majoraggius, 'Lof van het slyck' in *Veeler wonderens* (1664) <zie boven

Slot

- H.P. Dewald, 'De lof van 't slot' in *Almanak voor Hollandsche blijgeestigen, voor het schrikkeljaar 1876* (Schoonhoven, S.E. van Nooten, 1875 p 61-67) <Google books

Smullen

- Anoniem, 'Lofreden van 't smullen' in *De Onderzoeker – 1. Deel* (Amsterdam, Gerrit de Groot, 1769 p 105-112) <Google books

Stokpaarden

- [Jan Gerard van der Wall], 'Elk heeft zijn stokpaardje' in *Het spreeuwkje: fluitende en zingende allerhande liedjes op bekende oude en nieuwe wijzen* (Haarlem, A. Loosjes, 1808 p 51-55) <Google books
- Jacob Andries Weiland, 'Redevoering over de stokpaarden' in *Scribleriana* (Amsterdam-Rotterdam, Immerzeel, 1811 p 61-104) <Google books
- Carl Julius Weber, 'Stokpaard-ruiters' in *Democriet. Juweeltjes uit de nagelaten schatten van den lagchenden filosoof* (Amsterdam, F.C. Bührmann, 1861 p 24-32) <Google books

Stoommachine

- Antonie Christiaan Wynand Staring, 'Het stoomtuig' in *Nieuwe gedichten* (Den Haag, J. Immerzeel, junior, 1827 p 95-96)

Stront / Toilet / WC

- Pieter de Neyn, 'Het gemakhuis, tot de drollige lezer' in *Vrolyke uren, bestaande uit verscheidene soorten van mengel-digten* (Amsterdam, Jan Bouman, 1681 p 12-14) <Google books
- [Adriaan van der Hoop jr], 'De lof der stront' (circa 1830) in Gerrit Komrij, *Trou moet blycken* (Amsterdam, Bert Bakker, 2001 p 219); de complete versie (met inleiding van Gerrit Komrij) uitgegeven door De Carbolineum Pers, Kalmthout, 2000.
- Aloys Blumauer, 'Ode op de kakstoel' in Gerrit Komrij, *Kakafonie* (Amsterdam, Ulysses, 2008 p 214)

Strooppot

- Anoniem, 'De strooppot' in *Dichtlievende uitspanningen voor vriendschap, vreugde en vaderland, van het gezelschap het zoontje van Democriet* (Haarlem, J. Goteling Vinnis, 1826 p 83-84) <Google books

Suikerklontjes

- Cees Buddingh, 'Ode aan een schaal met suikerklontjes' in *Het houdt op met zachtjes regenen* (Amsterdam, De Bezige Bij, 1976)
<http://www.pietpaaltjens.nl/gedichtenoveretenendrinken.htm>

Traagheid

- Herman De Coninck, 'Ballade van de traagheid' in *Tirade* (1974 p 474-475)
https://www.dbnl.org/tekst/tir001197401_01/tir001197401_01_0048.php

Tuinarchitect

- Drs. P. [Heinz Hermann Polzer], 'Botanisch twistgesprek' in *Heen en weer* (Amsterdam, Bert Bakker, 1986)

Verkwisting

- Anoniem, 'Het nut der verkwisting aangetoond' in *De denker, eerste deel* (Amsterdam, K. van Tongerlo & F. Houttuin, 1764; p 161-168); <Google books

Verliefd & afgewezen zijn

- Roemer Visscher, 't' Loff vande mutse, ende van een blaeuwe scheen' in *Brabbeling* (Amsterdam, Willem Jansz. 1614) https://www.dbnl.org/tekst/viss004brab02_01/colofon.php

Verraad

- Jan van Royen, 'De lof van het verraad' in *Tael- en dichtlievende oefeningen, van het genootschap ter spreuke voerende: Kunst wordt door arbeid verkregen* (Leiden, 1790 p 240-244) <Google books

Verwaandheid

- Theodoor van Snakenburg, 'Lof der verwaandheid' in *Proeve van dichtoeffening, bestaende in herderszangen, brieven, klink- en mengeldichten* (Leiden, de Janssoons van der Aa, 1731 p 236-248) <Google books
- Anoniem, 'Redenvoering tot lof van de verwaandheid' in *De philanthrope of menschenvriend, zesde deel* (Amsterdam, K. van Tongerlo & F. Houttuin, 1762, p 42-48) <Google books

Voeding

Er bestaan vele lofzangen op allerlei voeding, maar hier een kleine selectie van de meer grappige odes (zie <http://www.pietpaaltjens.nl/gedichtenoveretenendrinken.htm>):

- J. Bernlef [Hendrik Jan Marsman], 'Ode aan een boterham' in *Hoe wit kijkt een eskimo* (Amsterdam, Querido, 1970)
- Ben Cami, 'Ode aan de aardappel' in *Gedichten* (Amsterdam, Atlas, 2009)
- Heleen Hilderling 'Ode aan de aardappel' in *Saaie gedichten voor huisvrouwen* (Amsterdam, De Bezige Bij, 1980)
- Marjolein Kool, 'Ode aan de gehaktbal' in Anne Scheepmaker, *Bal gehakt – De nieuwe keuken* (Amsterdam, Becht, 2004)
- Ed Leeftang, 'Ode aan de kwee' & 'Ode aan de vijf' in Ria Loohuizen, *Het rijk van kwee en vijf* (Amsterdam, Atlas, 2003)
- Driek van Wissen, 'Ode aan de groente' in Florine Boucher & Anne Scheepmaker, *Groente-Top-10* (Amsterdam, Becht, 2005)
- Zie ook 'Pekelharing' & 'Lustige lofzangen' <https://www.democritus.be/443357384/443167874>

Vooroordelen

- Godowardus Wysneus [Betje Wolff], *Het nut der vooroordeelen* (Den Haag, Isaac van Cleef, 1783) <Google books

Wanorde

- Katie Roiphe, *Lof van het rommelige leven* (Amsterdam, De Bezige Bij, 2013)

Weduwenvereniging

- R.A.D.J., 'Lofgedicht, ter eere van het weduwgenootschap' in *Zinryk en schertzend woordenboek – Eerste deel* (Amsterdam, S.J. Baalde, 1759, p 386-392) <Google books

Zondagschauffeur

- Jan Zitman, 'Zondagsrijder' in *De geheimen komen vanzelf* (Amsterdam, van Oorschot, 1984)

Zout

- Jan van Walré, 'Zout' in *Heide-Bloemen* (Haarlem, François Bohn, 1815 p 152-158) <Google books

Zwemmen

- Nicolaus Wynmannus, 'T'Samenspraeck, van de kunst te swemmen' in *Veeler wonderens* (1664) <zie boven

Zwijgen

- 'Brief over het genootschap der zwygeren' in *Verzameling van ernstige en boertige mengelstoffen* (Amsterdam, Balthazar Lakeman, 1726 p 198-205) <Google books